

VÝSKYT NANIZMU U ŽLTÁČIKA COLIAS HYALE L.

(LEPIDOPTERA PIERIDAE)

Lubomír Slimák

Medzi pozoruhodné biologické prejavy niektorých druhov *Rhopalocer* patrí výskyt nanizmov.

Zatiaľ si týchto prejavov najviac všímal Povolný (1955, 1971) na mohelenskej stepi. Tieto formy najčastejšie zistil u čelade *Satyridae*, hlavne u *Satyrus briseis* L., vzácnejšie u *Eumenis arethusa* Det. et Sch., *Maniola lycaon* Rott., *Aphantopus hyperanthus* L. a unikátne i u ďalších. Z iných oblastí a u iných druhov uvedený jav nie je v našej literatúre zaznamenaný.

Preto iste zaujímavý je nález 1 ♂ *Colias hyale* L., 28.6.1964 z okolia Nového Mesta nad Váhom, ktorý je typickým nanizmom. I keď medzi I a II generáciou uvedeného druhu sú určité variačné rozpätia, nanizmus u tohoto jedinca je naprosto evidentný. Dôkazom toho je maximálna dĺžka predného krídla 1,7 cm, v porovnaní s priemernou dĺžkou 2,7 cm u normálnych jedincov, z čoho vidieť prepastný rozdiel. Pre porovnanie uvádzam maximálnu dĺžku krídiel (vzťahuje sa na dĺžku od koreňa k apexu) dosiaľ známych nanizmov a primerne hodnoty normálnych imág.

Satyridae :

<i>Satyrus briseis</i> L.	1,9 cm - 3,1 cm - 61,3 % - Povolný
<i>Eumenis arethusa</i> D. et Sch.	2,1 cm - 2,7 cm - 77,8 % - Povolný
<i>Maniola lycaon</i> Rott.	1,6 cm - 2,2 cm - 72,7 % - Povolný
<i>Aphantopus hyperanthus</i> L.	1,8 cm - 2,1 cm - 85,7 % - Povolný

Lycaenidae :

<i>Lycaena phaeas</i> L.	0,8 cm - 1,5 cm - 53,3 % - Povolný
<i>Lycaena virgaureae</i> L.	1,0 cm - 1,7 cm - 58,8 % - Povolný

Papilionidae :

<i>Papilio machaon</i> L.	2,7 cm - 4,2 cm - 64,3 % - Povolný
---------------------------	------------------------------------

Pieridae :

<i>Colias hyale</i> L.	1,7 cm - 2,7 cm - 62,9 % - Slimák
------------------------	-----------------------------------

Lokalita kde bol samček ulovený je koryto riečky, ktorá je prítokom Váhu. Koryto je z väčšej časti celoročne suché so štrkovým podkladom a veľmi chudobnou vegetáciou. Zo živných rastlín sa tu vyskytujú *Vicia cracca* L., *Coronilla varia* L. a *Medicago sativa* L. nie v spoločenstvách, ale osamele vplyvom nepriaznivých podmienok.

Uvedená extrémnosť biotopu v spojitosti s nedostatočným rastom živných rastlín a obmezeným príjmom potravy húsenicami je pravdepodobne hlavnou príčinou výskytu trpasličej formy tohoto jedinca druhu Colias hyale L.

Zaujímavosť uvedeného prejavu by si zasluhovala širšiu pozornosť zo strany lepidopterológov v súvislosti s množstvom extrémnych lokalít, ktoré sú na našom území. Určite by to prospelo k úplnému objasneniu vzniku nanizmov u *Rhopalocer*.

L i t e r a t ú r a

- P o v o l n ý D., 1955: O výskytu trpasličích forem denních motýľů na hadcové stepi u Mohelna. Ochrana přírody 6: 9-10.
- P o v o l n ý D., 1971: Nanismus otakárka feynklového *Papilio machaon* L. z Mohelna a další významné nálezy Lepidopter z Českomoravské vrchoviny. Sbor. přírodověd. kl. západomoravského muzea v Třebíči 8: 87-94.
- S c h w a r z R., 1948: Motýli I. Vesmír Praha

OBRÁZEK

- 1 *Colias hyale* L. normálny samček I. gen.
3.7.1964 Turecký vrch
- 2 *Colias hyale* L. nanistický samček I. gen.
28.6.1964 okolie Nov.Mesta
- 3 *Colias hyale* L. normálny samček II. gen.
17.8.1965 Haluzice
- 4 *Colias hyale* L. samička I. gen.
31.5.1965 Čachtický hrad

Adresa autora (Anschrift des Autors) :

Ing. Lubomír Slimák, Družstevná 472, 916 01 Stará Turá

